

ГЕОПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНИ

ПАНАСЕНКО ЯНА

Україна розташована у центрі Східної Європи. Вона має спільні сухопутні [державні кордони](#) з [Білоруссю](#) на [півночі](#), з [Польщею](#) на [заході](#), зі [Словаччиною](#), [Угорщиною](#), [Румунією](#) і [Молдовою](#) на південному заході та з [Росією](#) на [сході](#). Південь України омивається [Чорним](#) та [Азовським морями](#). Морські кордони вона має з Румунією та Росією.

Загальна площа України становить 603 628 км², вона становить 5,7 % території [Європи](#) і 0,44 % території світу. За цим показником вона є другою за величиною серед країн Європи після Росії (або найбільшою країною, яка повністю лежить в Європі). Код країни за системою ISO 3166-1-alpha-2 — UA^[13]. Територія України витягнута з заходу на схід на 1316 км і з півночі на південь на 893 км, лежить приблизно між 52°20' та 44°23' північної широти і 22°5' і 41°15' східної довготи.

Крайній північний пункт — [с. Грем'яч Чернігівської області](#).

Крайній південний пункт — [мис Сарич \(Автономна Республіка Крим\)](#).

Крайній західний пункт — [с. Соломоново Закарпатської області](#).

Крайній східний пункт — с. [Червона Зірка Луганської області](#).

[Географічний центр України](#) міститься на північній околиці села [Мар'янівка \(Шполянський район\) Черкаської області](#).^[14]

Згідно з однією із методик вимірювання^[15] географічний центр Європи розташований на території України, неподалік міста [Рахова](#) Закарпатської області.

[Площа виняткової економічної зони України](#) становить 72658 км².

Загальна протяжність кордонів становить 6500 км. Найбільшу протяжність має суходільний кордон з Росією, з якою Україна межує на сході. На півночі вона межує з Білоруссю, на заході — з Польщею. Словаччиною та Угорщиною, на південному заході — з Румунією та Молдовою. Протяжність морських кордонів становить 1050 км. Через рівнинний характер рельєфу й особливості гідрогеографічної мережі кордони України здебільшого не мають чітких природних рубежів. Тільки Карпати як гірська система становлять певний природний рубіж.

Варшава

БЕЛОРУССИЯ

ПОЛЬША

РОССИЯ

СЛОВАКИЯ

ВЕНГРИЯ

РУМЫНИЯ

СЕРБИЯ

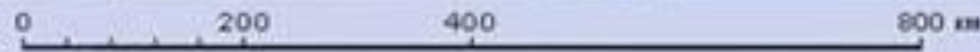
БОЛГАРИЯ

Кремленчугское болото

АЗОВСКОЕ МОРЕ

ЧЕРНОЕ МОРЕ

УКРАИНА

Найбільша річка України — Дніпро, що поділяє територію країни на Правобережжя і Лівобережжя, віддавна була важливою транспортною магістраллю: вона сполучає балтійські країни з Причорномор'ям і східним Середземномор'ям («шлях із варягів у греки»).

На півдні територію України омивають Чорне й Азовське моря. На крайньому південному заході її кордон проходить по нижній течії Дунаю— другої за довжиною річки Європи. Ці природні об'єкти є дуже важливими чинниками геополітичного положення України. Чорне море біля берегів України замерзає на нетривалий час. Українські порти Одеса та Іллічівськ розташовані на невеликій відстані від берегів інших причорноморських країн: від Одеси до Констанци (Румунія) — 180 км, до Варни (Болгарія) — 340 км. до Стамбула (Туреччина) — 630 км.

Через Чорне й Азовське моря Україна розвиває зовнішньоекономічні зв'язки з причорноморськими країнами, а через протоки Босфор і Дарданелли, що належать Туреччині, має вихід до Середземного моря та Світового океану. Причорноморське положення визначило участь України в асоціації країн Чорноморського Економічного Співробітництва. Вихід до Дунаю (порти Ізмаїл і Рені) дає можливість налагоджувати економічні зв'язки з країнами Центральної Європи. Саме по Дунаю українські судна прокладають маршрути до віддалених від морів європейських країн. Дунай системою каналів сполучає Чорне і Північне моря,

Більша частина території України рівнинна (95 %). Гори є лише на крайньому заході (Карпати), на півдні (Кримські). За винятком гірських районів, рельєф України сприятливий для сільськогосподарської діяльності, промислового й житлового будівництва, транспортних сполучень.

Геополітичне положення України справляє істотний вплив на розв'язання багатьох її проблем. До таких проблем, наприклад, належить розвиток паливно-енергетичного, агропромислового, військово-промислового та інших виробничих комплексів України. Саме через територію України проходять магістральні трубопроводи, потужні лінії електропередачі й електрифіковані залізничні магістралі, що зв'язують країни сходу і заходу Європи.

Нафтопровідна система України

Особливості геополітичного положення України
— один з найважливіших чинників піднесення її
ролі у міжнародному поділі праці, зростання
авторитету держави та інтеграції економіки
України у світове господарство.

Обставини, що зумовлюють необхідність інтеграції України у світову економіку

Низький технічний рівень виробництва і малоефективне використання ресурсів

Нераціональна структура виробництва, відсутність науково-містких галузей економіки

Обмеження сировинних і паливно-енергетичних ресурсів

Антиекологічний стан народного господарства

Відстала і не-ефективна структура зовнішньоекономічного обороту

Економіка України характеризується некомплексністю і залежністю від економік інших держав СНД

Відсутність адаптованих ринкових механізмів і достатнього досвіду міжнародних економічних зв'язків

Особливості входження України у світове господарство

Кризовий стан в економіці України, нестабільність фінансово-кредитної системи.

Наявність молодого крайнього націоналізму поряд з нестачею національної самосвідомості

Завдання щодо входження України у світове господарство

- завершення створення відповідних органів державного управління і регулювання;
 - створення законодавчої бази для участі держави в зовнішньоекономічних зв'язках;
 - вибір пріоритетів міжнародного економічного співробітництва;
- удосконалення і розвиток інфраструктури, яка обслуговує міжнародні економічні відносини

Основні напрями входження України у світове господарство

- зовнішньоторговельна діяльність;
 - розвиток прямого виробничого співробітництва між фірмами України та інших держав;
 - залучення в Україну іноземного капіталу, насамперед у формі інвестицій;
 - розвиток науково-технічного співробітництва;
 - участь України в міжнародних фінансово-кредитних, наукових та інших організаціях

міжнародних організацій, членом або спостерігачем у яких є Україна.

Назва організації	Приєднання України	Статус
Організація Об'єднаних Націй	24 жовтня1945	
Європейська економічна комісія ООН	28 березня1947	
Співдружність Незалежних Держав	8 грудня1991	1
Європейський банк реконструкції та розвитку	13 квітня1992	
Міжнародний валютний фонд	3 вересня1992	
	Міжнародний банк реконструкції та розвитку	3 вересня1992
	Міжнародна фінансова корпорація	1993
Група Світового банку	Багатостороння агенція з гарантій інвестицій	1994
	Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів	7 липня2000
	Міжнародна асоціація розвитку	27 травня2004
Партнерство заради миру	8 лютого1994	
Організація з безпеки і співробітництва в Європі	1 січня1995^[3]	
Рада Європи	9 листопада1995	

Центральноевропейська ініціатива	31 травня1996	
Рада євроатлантичного партнерства (en)	29 травня1997^[4]	
ГУАМ – Організація за демократію та економічний розвиток	10 жовтня1997	
Чорноморський банк торгівлі та розвитку (en)	1998	
Організація чорноморського економічного співробітництва	1 травня1999	
Чорноморська група військово-морського співробітництва (en)	2 квітня2001	
ЄврАзЕС	травень2002	спостерігач
Єдиний економічний простір (en)	19 вересня2003	
Ініціатива Баку (en)	13 листопада2004	
Спільнота демократичного вибору(en)	2 грудня2005	
Чорноморський форум за діалог та партнерство (en)	5 липня2006	
Франкофонія	29 вересня2006	спостерігач
Європейське енергетичне співтовариство (en)	17 листопада2006	спостерігач
Світова організація торгівлі	16 травня2008	
Центрально-Азіатське співробітництво (en)		спостерігач
Пакт стабільності у Південно-Східній Європі (en)^[6]		спостерігач
Ініціатива співробітництва в Південно-Східній Європі (en)		спостерігач
Рада країн Балтійського моря		спостерігач
Рух неприєднання		спостерігач

Найважливіші шляхи і форми економічного співробітництва України з країнами - сусідами.

1. Спільними зусиллями розвивати паливно-енергетичні комплекси країн. Збільшувати масштаби бурильних робіт та видобутку нафти, особливо в Західносибірському регіоні. Використати досягнення науково-технічного прогресу і можливості машинобудування та приладобудування країн для оновлення вугільної промисловості, збільшення масштабів видобутку вугілля, використання його, зокрема для виробництва електричної енергії.
2. Всіляко розвивати прямі виробничі зв'язки (без посередників) між промисловими підприємствами.
3. Опрацювати та здійснити спільні програми розвитку агропромислових комплексів країн. Забезпечити їх автономне функціонування та гарантований ринок. Досягти незалежності від інших країн усіх виробництв, що становлять АПК.
4. Формувати міждержавні спеціалізовані територіальні промислові комплекси (літако-, автомобіле-, вагоно-, верстатобудування, виробництв устаткування для різних галузей промисловості тощо). Найбільш ефективні з них використовувати для збільшення експорту готової продукції на світовий ринок.
5. Створювати спільними зусиллями вільні економічні зони і транспортні вузли для розвитку економічних зв'язків України з іншими країнами.
6. Розробляти щорічні плани та окремі програми прямих зв'язків між виробничими підприємствами України та країн сусідів.